

Enfrontar-se a l'estrès dels exàmens

Subvenció milionària pel prototip Infoparticipa 12 ■ Un equip d'arqueologia exhuma una fossa de la Guerra Civil 14 ■ Entrevista al Dr. Surallés, que investiga l'anèmia de Fanconi 18 ■ Històries de la UAB (3): els 70's, anys de revolta 22 ■ L'alimentació dels estudiants 28 ■

EL CAMPUS de l'Autònoma

NÚM 42

FEBRER 2008

3 Estudiants, professors i PAS disposen d'un servei d'atenció per problemes psicològics

14 Projecte innovador per portar l'alfabetització digital al sud del Marroc

16 Les imatges que ofereix el campus els dies de vacances dibuixen uns escenaris gens habituals

26 La experiència vital que representa un Erasmus és com un got que es va buidant

Suport psicològic i psiquiàtric

Totes les activitats laborals generen moments de tensió, preocupacions, expectatives frustrades, estats d'ansietat... La Universitat, formada per professors, estudiants i PAS (Personal d'Administració i Serveis), com a centre de treball, d'investigació i recerca i d'estudis viu la mateixa problemàtica que qualsevol altre centre de treball. Per això la nostra Universitat Autònoma de Barcelona disposa des de fa anys de serveis d'atenció psicològica i psiquiàtrica.

Els estudiants és normal que visquin els exàmens i proves amb tensió, que tinguin ansietat a l'època de rebre les notes, que estiguin preocupats quan s'acosten els finals de curs i les avaluacions, que durant l'any acadèmic es plantegin com treure un millor rendiment del seu esforç. Els professors i PAS també viuen la problemàtica laboral que es dona en empreses i institucions, amb les característiques pròpies d'un centre universitari.

La UAB contempla aquesta realitat i s'ha dotat d'instruments d'ajut per tal de tenir cura i millorar el que podríem denominar la salut mental del campus, és a dir, del conjunt humà que treballa i estudia a la Universitat. En aquest número donem una mirada a alguns components i elements d'aquesta problemàtica.

Des de fa anys de serveis d'atenció psicològica i psiquiàtrica

Adéu a un company

Darío Giménez, membre del Consell Editorial d'aquesta revista i professor de la Facultat de Ciències de la Comunicació, ha mort i com a companys voldríem trobar les paraules que millor expressin el nostre sentiment, més enllà de les convencionals i habituals. Va ser una sort comptar amb el seu ajut i col·laboració.

Era un bon i reconegut professional i un estimat professor que queda en el record de tots els qui el vam conèixer, professors, estudiants i PAS. Adéu company.

Nota d'aclariment

En l'anterior número de la revista, a la pàgina 14, en el reportatge titulat *Religió, l'assignatura pendent*, el peu de fotografia de manera errònia indicava un grup de noies amb vel que sortien d'una reunió religiosa. Les estudiants ens informen que no formen part de cap institució de caire religiós ni sortien d'una reunió religiosa.

DIRECTOR Antoni Reig. **SOTSDIRECTORA** Pepa Badell. **CAP D'EDICIÓ** Elvira Altés. **CONSELL EDITORIAL** Manuel López, Antoni Merino, Jaume Soriano, Toni Castel. **DISSENY** Pepa Badell. **SECRETARI DE REDACCIÓ** Daniel Ocasar. **REDACCIÓ** Raquel Andrés, Jordi Grados, Elena Martín, Alberto Noriega, Danuta-Assia Othman, Samanta Borda, Carles Chacón, Raquel Gómez, Guillem Duarte, Eduardo Ayuso, Lara Jiménez, Andrea Ruiz. **FOTOGRAFIA** Samanta Borda, Ismael Rodríguez García, Daniel Ocasar, Jordi Grados, Eduardo Ayuso. **MAQUETACIÓ** Ester Grau, Cristina Kiskeri, Marta Orruño i Paula Iglesias. **EDICIÓ** Carles Chacón, Andrea Ruiz i Raquel Gómez. **Foto portada** Samanta Borda.

ADREÇA Facultat de Ciències de la Comunicació, Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Edifici I, Aula I2-117, 08193 Bellaterra (Barcelona). **TELÈFON** 935813288. **FAX** 935812005. **EDITA** Facultat de Ciències de la Comunicació, UAB. **PREIMPRESSIÓ I IMPRESSIÓ** Gratesa

SAMANTA BORDA

Salut mental al Campus

Entre els 18 i 25 anys s'és molt vulnerable a l'aparició de trastorns mentals. Segons opinions com la d'Isabel Gómez, professora del Departament de Psicologia, "la salut mental apareix com la germana pobre de la Sanitat; no hi ha psiquiatres suficients, no es fan teràpies des de la Sanitat pública i existeixen pocs psicòlegs en els centres de salut mental". Com és possible que només un equip reduït —dos psicòlegs i un psiquiatra— s'encarregui de l'atenció per a tota la població universitària de la UAB?

Boig, bojal, orat, alienat, anormal, descentrat, desequilibrat, maníac, monomaníac, insà, trastocat, guillat, dement, tocat per la tramuntana, pertorbat, vesànic, paranoic, esquizofrènic, megalòman, tocat del bolet, esbojarrat, tocat de l'ala, eixelebrat, esmaperdut. No són sinònims de salut mental, ni serveixen per definir-la; tot i així, estem a l'edat de risc en quant a psicopatologies i altres afeccions mentals de les que potser no en som conscients. Molts problemes vindran per la manca de coneixement a l'hora de prendre millors decisions

emocionals durant la joventut. Encara que només alguns patiran l'esclat d'un desordre mental, tots els estudiants ens trobem en edat de risc.

El Vicerectorat d'Estudiants i Promoció Cultural de la UAB va crear l'Unitat d'Atenció Psicològica i Pedagògica el 1995. Varen preveure que el tractament que donarien seria per als trastorns de la personalitat, trastorns adaptatius mixtos, crisis d'ansietat, fòbies, trastorns bipolars i trastorns depressius no identificats.

L'any passat van passar 325 persones en 1.630 visites. El tractament majoritari va ser la

ISMAEL RODRIGUEZ

psicoteràpia individual. Per la consulta psicològica han passat el 77% de les visites; el 12% per la teràpia de grup i només un 11% pel tractament psiquiàtric. Els desordres més freqüents són els problemes de caire adaptatiu i els trastorns de la personalitat, un 52%. A la crisi d'ansietat li correspon un elevat 24% i, finalment, a les depressions, un 19%.

Un 74% de les visites totals són dones. Tanmateix, la distribució entre gèneres no pot ser fàcilment extrapolada fora del món universitari pel reduït nombre de la població estudiada i les particularitats de la Universitat catalana d'avui. És a dir, la prominència de les dones al campus, segur es correspon amb

el nombre de les que acudeixen a consulta, ni que siguin més propenses a patir afeccions psicològiques. És més, les dones són més conscients de la seva salut mental i els homes només prenen consciència quan ja els resulta difícil aguantar més. Aquests últims representen un 26% de les visites.

Inicialment, la UAPP estava constituïda per un sol professional, un psicòleg que treballava a temps parcial (20 hores setmanals). El curs següent, el mes de setembre de 1996, es va incorporar un altre psicòleg amb la mateixa dedicació horària, atesa la gran demanda de consultes que havia rebut la unitat durant l'any de la fundació. A partir

Les biblioteques amplien els seus horaris d'obertura en èpoques d'exàmens.

del mes d'octubre de 2003, el nombre de professionals s'incrementa amb la col·laboració d'un psiquiatre (també a temps parcial, un dia a la setmana).

Col·laboradors

Amb anterioritat, a partir de 1999 i per tal d'enriquir la tasca de la Unitat i de cercar recursos propis que permetessin poder gaudir de la figura d'assessors especialitzats, es van signar convenis de col·laboració amb la Fundació Vidal i Barraquer (FVB), la Universitat Ramon Llull de Barcelona, l'Associació Catalana de Psicoterapeutes (ACPP) membre tant de la Federación Española de Asociaciones de Psicoterapia (FEAP), com de

■
L'any passat van passar 325 persones pel servei de psicoteràpia individual de la UAPP

■
Les dones són més conscients de la seva salut mental que els homes

■
La funció principal de la UAPP és donar una assistència psicològica, el més acurada possible

ISMAEL RODRÍGUEZ

la International Federation of Psychotherapy (IFP).

El 1999 també es va redactar la normativa de la UAPP i es va consolidar la figura de la coordinadora, funció que exerceix la primera psicòloga contractada. Tot plegat ha fet que es consolidés la tasca assistencial que realitza la Unitat en aquests anys d'existència. El mes de setembre d'enguany la UAPP va fer 11 anys.

La funció principal de la unitat és donar una assistència psicològica, el més acurada possible, d'acord amb els mitjans de què disposa, que com hem dit s'han anat incrementant progressivament. Per tal d'assegurar-la, comptem amb l'ajut d'un assessor (expert en salut mental) i

amb la col·laboració dels alumnes psicòlegs que completen la seva formació de tercer cycle universitari a la Unitat.

Carmen López, psicòloga i coordinadora de la UAPP, destaca el fet de que hi hagi més dones que homes que s'inicien en teràpia psicològica. Sembla, segons López, que “tenen més consciència que els homes de la salut mental, els homes només acudeixen quan passen per una situació crítica”. Segons la psicòloga “els casos més freqüents apareixen durant actes quotidians de l'estudiant: fòbia a parlar en públic, exàmens, depressions, problemes afectius i crisis d'ansietat”. La coordinadora elogia el bon funcionament del servei: “Aquí com a molt triguem

Carmen López, psicòloga i coordinadora de la UAPP, diu que els casos més freqüents tenen a veure amb exàmens, depressions o crisis d'ansietat, entre d'altres.

dues setmanes per efectuar la primera consulta de reconeixement; mentre que a d'altres serveis públics atenen després de mesos”.

Unitat d'Assessorament Psicopedagògic (UAP)

La Unitat d'Assessorament Psicopedagògic (UAP) és un servei que s'ofereix a tots els estudiants de la Universitat Autònoma de Barcelona per atendre les necessitats d'aprenentatge i d'orientació en els àmbits educatius, socials, professionals i vocacionals.

A la UAP hi treballa un equip tècnic de psicòlegs que duen a terme pràctiques com l'atenció individualitzada, la formació continuada i el suport al Programa d'Assessors d'Estudiants.

SAMANTA BORDA

Els estudiants poden demanar assessorament individual. Només cal posar-se en contacte amb la unitat pedagògica. Tracten molt sovint amb dificultats per estudiar i guien l'estudiant cap al rendiment màxim, amb absoluta discreció. També donen orientació vocacional i informen sobre les diferents sortides professionals i els estudis que es poden fer després.

Prevenió de problemes d'estudi i aprenentatge

Un servei afegit de la UAP és la possibilitat de rebre informació sobre tècniques d'estudi i aprenentatge, cursos pràctics sobre

Recursos Humans UAB

Des de l'Àrea de Recursos Humans de l'Autònoma, Teresa Calvo, secretària del Cap de l'Àrea, assegura que no existeix constància de la concentració de baixes del personal docent en època d'exàmens. "L'estadística no és fàcil de deduir —afirma— ja que la major part del professorat imparteix les seves classes un dia concret de la setmana (o dues, com a molt). De manera que si en una data determinada s'indisposen pels nervis o qualsevol altra afecció, amb comunicar-lo els basta per absentar-se. Se'ls assigna un substitut per aquesta jornada i llest." El document de la baixa tampoc desvetlla massa informació sobre el patir del docent ja que, com bé indica Teresa "en l'actualitat les baixes no reflecteixen de forma explícita la dolència del pacient. No existeix forma de distingir entre una malaltia comuna, un os trencat i un trastorn de la salut mental". Això impedeix enormement la constitució d'un estudi que agrupi (i relacioni amb la deterioració de la salut mental) les faltes dels professors al seu lloc de treball. Per això no pot afirmar-se amb absoluta certesa que els períodes d'exàmens siguin els de més elevada absència de docents en les aules a causa dels trastorns i l'estrès que d'ells (les temudes proves semestral) es deriven. De fet, segons dades de l'Àrea de Recursos Humans, no existeix major acumulació de faltes en aquests períodes, les baixes es reparteixen de manera regular al llarg de tot el curs escolar.

■ **Exàmens, problemes afectius i crisis d'ansietat són les causes més freqüents de trastorns en estudiants**

■ **Cal fomentar el desenvolupament d'habilitats emocionals des de les aules**

com enfrontar-se a l'estrès, o suport al treball de grup basat en el plantejament proposat pel Procés de Bolonya. La UAP desenvolupa diferents línies de treball relacionades amb temes concrets que afecten l'aprenentatge dels estudiants. D'aquesta manera, la UAP intenta, des del primer any de carrera, ajudar a preveure possibles problemes relacionats amb els estudis i l'aprenentatge.

Durant l'última dècada, la investigació educativa ha posat de manifest la relació existent entre les habilitats d'intel·ligència emocional (IE) i una millor comprensió sobre el món psi-

L'estrès produït per la sobrecàrrega de treball és un dels factors que més afecta la salut mental dels estudiants.

cològic dels estudiants i com prendre decisions correctes en benefici de tothom. Es relacionen alts nivells d'IE amb menys esgotament, menys cinisme, major eficàcia acadèmica, millors relacions interpersonals, menor percepció de l'estrès i, en definitiva, millors notes.

Gestionar millor el temps i l'estudi

En el marc d'una millora de la qualitat en l'aprenentatge i l'increment del benestar psicològic dels estudiants, els resultats obtinguts apunten envers la necessitat d'afavorir el desenvolupament d'habilitats emocionals

en les aules. Les tècniques d'organització i estudi; acompanyades per la capacitat de gestionar les emocions adients que donen com a resultat, tenir el cap fred i llest per dedicar tot l'esforç necessari són factors que es mordeixen de bon grau l'estrès acadèmic potencialment nociu per a la nostra salut mental. També, l'IE és un vehicle per dedicar i aprofitar millor el temps de l'aprenentatge ■

**Samanta Borda
Alberto Noriega
Ismael Rodríguez**

■ **Anna Muro Rodríguez**
Departament de Psicologia Clínica i de la Salut
Professora associada laboral

La **psicologia** és un aspecte fonamental de la salut

El caràcter científic i clínic de la Psicologia, així com la seva importància social i el lloc que ocupa en el sistema general de les ciències és un tema present en el debat sobre la nova estructura acadèmica de l'Espai Europeu d'Educació Superior. Amb el pla d'estudis actual, els estudis de Psicologia estaven inclosos dins la branca de les Ciències Socials, però el seu desenvolupament científic durant l'últim mig segle ha constatat la necessitat d'incloure la Psicologia en la branca de les Ciències de la Salut.

La relació entre la salut i els processos psicològics va ser plantejada inicialment pel pare de la medicina, Hipòcrates, al segle IV aC., però no va ser fins a mitjans del segle XX quan l'Organització Mundial de la Salut va definir la salut com a un estat de benestar complet físic, mental i social. Aquesta definició no només implica l'absència de malaltia, sinó que reconeix la importància dels factors socials i psicològics en la salut, rellevant l'antic model mèdic a un nou model biopsicosocial de la salut. Certament, la millora de la salut pública i els canvis socials en les societats occidentals durant l'últim segle han generat conseqüències positives i han allargat l'esperança de vida de la població, però també han sorgit nous problemes: l'augment de malalties cròniques i de trastorns psicològics, l'automedicació o l'abús de fàrmacs han posat de manifest la necessitat de con-

ciliar la Medicina i la Psicologia. A més, les principals causes de mortalitat al segle XXI (trastorns cardiovasculars, accidents de trànsit, malalties pulmonars o infeccioses) també són degudes a hàbits nocius de vida i, per tant, evitables en certa mesura. Les dietes inadequades, la manca d'exercici físic, el tabaquisme, el consum de drogues i alcohol, l'estrès, la vivència repetida d'emocions negatives, els secrets, l'aïllament

social, la frustració o la baixa autoestima es presenten com els principals factors psicològics de risc en la gènesi i manteniment de moltes malalties. Gràcies a l'explicació, la descripció i la predicció d'aquests factors psicològics i de la seva influència en el desenvolupament de la

durant l'últim mig segle s'ha constatat la necessitat d'incloure la Psicologia en la branca de les Ciències de la Salut

malaltia, els psicòlegs d'arreu del món estan treballant en la millora de tractaments cognitius, conductuals i emocionals per una salut de qualitat, incidint especialment en la prevenció de la malaltia i en una millor recuperació de la salut.

Per tant, arran de les nombroses aportacions de la Psicologia a la Medicina i dels avenços en la recerca aplicada de les últimes dècades, la comunitat científica ha considerat la importància d'incloure la Psicologia dins les Ciències de la Salut, inclusió que afecta inevitablement a la seva classificació acadèmica i a la seva valoració i transcendència social.

■ **Carlos Navarro García**
Estudiant UAB

Ansietat, por, angúnia i exàmens

Quan s'apropen els mesos de febrer i juny comença per molts la tragèdia. S'aproxima el final d'un semestre i, amb això, els exàmens que suposen la fi, i sobretot, l'avaluació d'un cicle complet de dur treball. No sembla irracional espantar-se davant tal responsabilitat. I és que la por als exàmens no és, a priori, irracional, però la dimensió d'aquesta por sí que pot arribar a ser-ho. El repte d'enfrontar-se a una prova en la que es posa en joc el nostre futur requereix concentració màxima. Per tant, un cert grau de tensió és, en bona part, lògic, i fins i tot positiu en la mesura en què serveix per mantenir actives les facultats intel·lectuals, físiques i emocionals, a més de millorar el rendiment.

El problema sorgeix quan la tensió es converteix en ansietat i ens deixem vè-

cer per la consciència de que quelcom de trascendental ha d'ocórrer i no tenim la seguretat d'estar preparats. Es succeeixen pensaments com la possibilitat de que no es faci justícia, el temor a la reprimenda o al ridícul i la por a no aconseguir les fites marcades. Aquesta consciència passa a ocupar el primer pla a la nostra ment i desplaça fins i tot els coneixements que s'han de demostrar. L'exàmen es converteix així en un element amenaçant, en quelcom insuperable i perillós, amb una importància exagerada que nosaltres mateixos li hem atorgat.

És en aquest punt on resulta de vital utilitat l'assistència psicològica que es posa al servei dels estudiants, que,

com jo, patim el període d'exàmens com una època extremadament difícil. Per a qui pateix ansietat en excés és habitual la predisposició a manifestar respostes d'angoixa i el fet de comptar amb professionals de la salut mental en el campus de la Universitat resulta tranquil·litzador. En moltes ocasions, el resultat final de la prova arriba a dependre exclusivament del domini d'aquest terror, per això seria gairebé impossible superar-la sense el tractament

psicològic que des de la UAB es facilita.

Quan els pensaments negatius o altres preocupacions alienes a l'estudi envaeixen tot l'espai i no permeten pensar en una altra cosa, comencen les cavil·lacions sobre les conseqüències

negatives que pot comportar fer un mal examen. I tot i haver preparat perfectament la prova, la por bloqueja els coneixements i el cervell deixa de rendir. Conèixer les tècniques precises per desmuntar tot aquest procés paralitzant és, aleshores, fonamental. Sense la feina dels professionals de la Psicologia que atenen des de la Unitat d'Atenció Psicològica i Pedagògica de la UAB a tots els que fins allà s'apropen resultaria, per a molts, impensable culminar amb èxit aquesta etapa.

Per tot això resulta evident la necessitat de potenciar aquest tipus de serveis en determinades èpoques, com les de tancament de semestre.

**qui pateix ansietat,
el fet de comptar amb
professionals de salut
mental en el campus
de la Universitat
li resulta
tranquil·litzador**

■ NOTÍCIES

■ Estudiar a la nit

Des del dilluns 21 de gener, i coincidint amb l'inici del període d'exàmens del primer semestre, l'Autònoma habilita la sala de revistes d'Humanitats, situada a la Facultat de Filosofia i Lletres (Edifici B), com a sala d'estudi en horari nocturn. D'aquesta manera es posa a disposició dels universitaris un espai de més de 300 places que romandrà obert les 24 hores del dia durant els períodes d'exàmens, i fins a les dues de la matinada la resta de dies lectius del calendari acadèmic.

■ 'L'ensenyament del ciberperiodisme'

Santiago Tejedor Calvo, coordinador del Gabinet de Comunicació i Educació i professor de la UAB, ha presentat recentment el seu últim llibre. Sota el títol *L'ensenyament del ciberperiodisme*, Tejedor fa una anàlisi profunda de la situació actual del procés d'alfabetització digital. Proposa una sèrie de pautes molt útils per continuar formant als futurs professionals de la comunicació mitjançant l'aplicació de les noves tecnologies.

■ Avanços en la lluita contra el càncer de pulmó

Un equip de científics dirigit pel professor Xavier Parés, catedràtic del Departament de Bioquímica i de Biologia Molecular de la UAB, ha publicat un estudi sobre l'AKR1B10, un enzim que només es detecta en quantitats elevades en casos de càncer de pulmó. Això fa d'aquesta molècula un bon marcador per diagnosticar i pronosticar la malaltia. A més, la seva activitat podria ser important per al desenvolupament del càncer, per la qual cosa la investigació també té possibles aplicacions terapèutiques.

EDUARDO AYUSO

Pasqual Maragall, a Econòmiques

L'expresident de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, va visitar el passat desembre la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la UAB per portar a terme la conferència *Europa, Economia i Territori*. Però

no és la primera vegada que Maragall passa per les aules d'Econòmiques, ja que va formar part de l'equip docent de la UAB com professor adjunt interí en la dècada de 1970 ■

Samanta Borda

Lliurament de les Plomes d'Or

El passat divendres 14 de desembre va tenir lloc l'acte de lliurament de la Ploma d'Or als periodistes Teodor Garriga, Teresa Pàmies i Carles Sentís. Aquesta celebració, organitzada conjuntament pel Departament de Periodisme i la Facultat de Comunicació, és un reconeixement a la trajectòria professional

d'aquests escriptors. Durant la trobada, alumnes de quart curs de Periodisme van llegir fragments dels textos més representatius dels premiats, que van romandre visiblement emocionats durant tot l'acte. Després del lliurament de plomes, es va convidar als premiats a un esmorzar en les instal·lacions del rectorat de la UAB ■ **S.B.**

ISMAEL RODRÍGUEZ GARCÍA

Alfabetització digital al sud del Marroc

El passat setembre la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB va iniciar un projecte pioner al sud del Marroc que persegueix la formació dels joves *amazigh* en l'ús d'Internet. Per dur a terme sobre el terreny el projecte-pilot de cooperació amb l'Associació pel Desenvolupament Integral d'El Khorbat es va organitzar des de l'Autònoma una petita estada al poble d'El Khorbat, situat a uns 400 kilòmetres al sud-est de la ciutat de Marrakech.

Un grup d'estudiants dirigits per Laura Cervi, professora del Departament de Periodisme, es van prestar com a voluntaris per col·laborar en l'educació informàtica i l'alfabetització digital dels joves del poble. Durant la seva estada, els universitaris van fer xerrades sobre la utilització de programes bàsics com Office o el desenvolupament de *weblogs* y pàgines web. Per tal de continuar amb aquesta

ABDEL ALI KHOULALI

cooperació en el futur, la UAB té previst establir un conveni amb l'associació d'El Khorbat per tornar a enviar voluntaris l'any vinent, així com també aportar material informàtic i didàctic.

La xarxa de xarxes ha permès obrir una finestra al món en la vida tradicional dels habitants de la zona, una via per donar a conèixer la seva cultura, i una forma de rebre el món que els envolta. Un ordinador amb connexió a Internet és només el principi ■

Samanta Borda

Josep Maria Forn presenta 'El coronel Macià'

Josep Maria Forn va visitar l'Autònoma aprofitant la projecció del seu film, *El coronel Macià*. El director ha quedat sorprès de l'impacte que tenia la seva pel·lícula sobre els joves. Va explicar als estudiants reunits que la seva utilització del llenguatge audiovisual i la seva neutralitat per descriure el passat, ja que era arriscat donar una visió acceptable dels successos històrics que van envoltar la vida del coronel Francesc Macià. A la pel·lícula de Josep Maria Forn s'analitzen les lluites, passions i problemes que Macià va tenir, lluites que, encara avui dia, tenen un sentit d'actualitat. I és que

ISMAEL RODRÍGUEZ GARCÍA

el propi Josep Maria Forn va fer palesa l'extrapolació als nostres dies durant la seva intervenció, quan va extrapolar i comparar la temàtica de la pel·lícula amb la vida política catalana actual ■

Alberto Noriega

■ Vaga als Serveis Informàtics (II)

A escassos dies de la fi del semestre encara no s'ha resolt el conflicte que manté en vaga als tècnics del SID. Les contínues reunions i negociacions dels seus representants amb la Gerència de la UAB semblen no haver servit de molt ja que, a dia d'avui, la situació continua exactament igual que fa dos mesos. Segons que expliquen els representants del SID la Gerència de la UAB no reconeix l'evolució en la tasca professional dels informàtics i, en conseqüència, rebutja la seva proposta de promoció professional.

■ Tècniques creatives a la publicitat actual

Un estudi realitzat pel Grup de Recerca en Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona (GRP) revela que un percentatge considerable d'anuncis gràfics de la publicitat actual (8,2%) presenten tècniques creatives de l'art del conegut pintor i publicista belga René Magritte. L'objectiu del GRP no és altre que contribuir a augmentar l'escassa literatura d'estudis científics que relacionen la gran influència que té l'art en la publicitat moderna.

■ 'Gotimplores' gratuïtes per a tothom a la UAB

A tota la UAB es reparteix des de principis d'any la *gotimplora*. Es tracta d'un innovador en-vàs doble: un got més una ampolla que fa de cantimplora. L'objectiu d'aquesta campanya és implantar el seu ús a tota la comunitat universitària en detriment de les ampolles i els gots de cafè. Aquests elements són la principal causa de deixa-lles a tot l'entorn universitari. Cada alumne pot recollir la *gotimplora* gratuïtament a la seva facultat presentant el carnet d'estudiant.

■ NOTÍCIES

■ La UAB amplia la seva cobertura 'wifi'

L'Autònoma tindrà accés a Internet des de qualsevol punt del campus amb la cobertura wifi desenvolupada per Campus en Red, una iniciativa de Red.es. La xarxa sense fils de la UAB abastarà 300 punts d'accés distribuïts tant en els espais a l'aire lliure com a l'interior dels edificis.

■ Cinema per abordar el debat polític

La Facultat de Medicina organitza un curs de cinema per abordar el debat científic. Tots els alumnes de la UAB poden realitzar el curs, l'últim dia de matriculació és el 17 de març i amb el curs s'obtenen 1,5 crèdits de lliure elecció. El responsable és de l'activitat David Mata, Llicenciat en Ciències Audiovisuals.

■ Deu anys de normalització lingüística

La UAB celebra el desè aniversari del Seminari sobre Dret i Llengua. Una activitat l'objectiu primordial de la qual és el d'arribar a la normalització del català en el món jurídic. Des de la Facultat de Dret, i sota l'adreça de Joan Lluís Pérez Francesh, professor de dret constitucional i president de la Comissió de Dinamització Lingüística de l'Autònoma, s'ha iniciat ja la preparació de l'onzena edició.

■ Nou lloc web per a les universitats catalanes

L'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) ha presentat el seu nou lloc web: www.acup.cat. Aquesta pàgina vol potenciar el coneixement de les vuit universitats públiques catalanes i promoure el projecte comú de totes elles: la Universitat de Catalunya.

Pere Portabella a la UAB

El passat dimecres 19 de desembre el productor i cineasta Pere Portabella va presentar l'aula de cinema de l'Autònoma la seva darrera pel·lícula, *El silenci abans de Bach*. Al finalitzar el film els alumnes van poder participar a la xerrada magistral que va oferir l'autor. Pere Portabella, de 78 anys, va parlar de com entén el cinema de vanguardia i la direcció que caldria seguir per oferir opcions alternatives a les produccions paupèrrimes del darrers anys ■

Eduardo A. Díaz

Desenvolupament del prototip 'Infoparticipa'

La professora Amparo Moreno Sardà, catedràtica del Departament de Periodisme de la UAB, al costat de José Luis Valero Sancho, professor titular del Departament de Comunicació Audiovisual, formen l'equip de direcció del projecte *Infoparticipa*, un prototip web que té per objectiu proporcionar a la ciutadania informació i coneixements que facilitin la seva participació en el seguiment i avaluació de l'acció de govern i les polítiques públiques.

Conten per al desenvolupament del projecte amb una subvenció sense precedents que supera el milió d'euros. Sota el nom *Pla Avança: centres del coneixement i continguts*, el Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç els atorga 1.010.000 euros, dels quals 870 són un préstec sense interessos a retornar entre 2010 i 2022.

L'equip de treball ja ha començat a treballar en l'elaboració d'un pla de viabilitat per gestionar el projecte, que ha d'estar en ple rendiment en 2009.

Amb *Infoparticipa* els mitjans de comunicació disposaran d'una plataforma per accedir a informació veraç sobre les actuacions dels càrrecs electes; en el Govern i en l'oposició, podran fer un seguiment detallat dels projectes impulsats pels ajuntaments i difondre aquestes informacions ■

Samanta Borda

Amics de la UAB encarrega un estudi sobre la B-30, Eix d'innovació de Catalunya

Associació d'Amics UAB

L'Associació d'Amics de la Universitat Autònoma de Barcelona, conjuntament amb l'Equip de Govern i el Consell Social UAB ha encarregat al Centre d'Economia Industrial un estudi sobre

l'activitat, possibilitats i futur de la B-30, EIX D'INNOVACIÓ DE CATALUNYA, en el qual la Universitat Autònoma de Barcelona ocupa un lloc especialment estratègic.

El desenvolupament de la indústria moderna, que genera contínues innovacions, i productes i serveis amb un elevat valor afegit, precisa d'un entorn amb una dotació adequada de les infraestructures de suport (transversals i sectorials) i que aquestes operin amb eficàcia, afavorint l'aparició dels diversos tipus d'economies d'aglomeració que comporten una expansió econòmica sostinguda.

Un eix de futur

A Catalunya, la zona que presenta una major similitud amb les regions internacionals d'aquestes característiques, tant des de l'àmbit funcional com territorial, és el corredor central de les autopistes A-7 i B-30, que articula un espai que comprèn els termes municipals de vuit municipis: Barberà del Vallès, Cerdanyola, Ripollet, Rubí, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Sant Quirze del Vallès i Terrassa. En el nucli d'aquest espai s'hi troba el campus de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les entitats i empreses adherides al projecte de la B-30 fins al desembre de 2007 són Abertis, Caixa d'Estalvis de Sabadell, Caixa d'Estalvis de Terrassa, Cambra de Comerç de Sabadell i Fundació Banc de Sabadell.

Objectius i metodologia de l'estudi

L'objectiu de l'estudi encarregat al Centre d'Economia Industrial és dur a terme un reconeixement aprofundit de la realitat industrial d'aquest territori en sis línies bàsi-

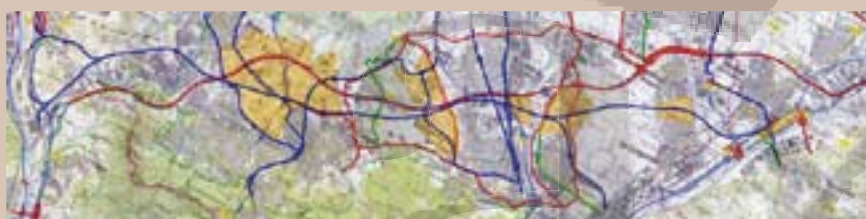

Acte de presentació del projecte de la B-30 a Sabadell

ques d'anàlisi: una anàlisi integral del pes de la indústria a l'àrea, del pes dels diferents sectors, del nivell tecnològic, dels principals establiments industrials, de l'esforç innovador i d'R+D, i un reconeixement de les infraestructures científicotècniques. L'estudi se centrarà en les empreses que disposin d'establiments de producció en aquesta àrea.

El projecte de la B-30 va ser presentat a la Cambra de Comerç

de Sabadell pels seus impulsors, Xavier Muñoz, president de l'Associació d'Amics UAB, i Antoni Farrés, exalcalde de Sabadell i conseller de Dexia Sabadell. Segons informava el *Diari de Sabadell*, Farrés va destacar la importància estratègica de la B-30, un eix que registra "una extraordinària concentració d'universitats, institucions i empreses innovadores" que desenvolupen una intensa activitat de recerca ■

Àmbit de la B-30: de Martorell a la Roca del Vallès

Recuperant memòria

L'estiu passat un equip d'investigadors de la UAB va trobar, a la localitat malaguenya de Villanueva del Rosario, una fossa amb els cossos d'onze civils que van ser afusellats el febrer del 1937, poc després de l'entrada de les tropes franquistes al poble. Ara, un cop finalitzat el treball de camp, el grup d'arqueòlegs i geòlegs es prepara per traslladar les restes dels republicans als laboratoris de l'Autònoma, on s'intentarà identificar els cadàvers conjuntament amb forenses de la Universitat East Anglia de Londres i de la State University de Nova York.

A Villanueva del Rosario, una petita població a 41 quilòmetres al nord de Màlaga, han romàs enterrats onze cadàvers en una fossa comú durant els darrers 70 anys. Alguns veïns, organitzats en associacions locals, tenien dades més o menys fiables d'on es trobaven el cossos. Un grup d'arqueòlegs forenses de la UAB han estat els encarregats de treure les restes durant dotze dies amb jornades de fins a catorze hores d'intens treball.

L'agrupació d'Arqueòlegs de la UAB porta un parell d'anys realitzant aquest tipus de treball en diferents zones d'Espanya. "La nostra ajuda depèn de les organitzacions locals i la voluntat que tinguin els familiars de les víctimes per desenterrar moltes altres fosses d'Espanya", manifesta David Antón, un dels arqueòlegs que va ser a Màlaga. "Els veïns i l'administració s'han portat molt bé amb nosaltres, ens han deixat

fer el nostre treball sense cap tipus d'impediment i facilitant-nos la nostra tasca en tot moment".

En el dia a dia d'una excavació arqueològica és molt probable trobar algun tipus de sorpresa inesperada. Així els va passar als investigadors de l'Autònoma a Màlaga, on van trobar ulleres, llapisos, teles i botons en molt bon estat de conservació, estris que també s'han traslladat a la UAB per analitzar, tal com ens diu Maria Inés Fregeiró, arqueòloga i antropòloga del laboratori d'Arqueologia de la UAB.

El treball al laboratori

El laboratori es troba en una petita caseta darrere de l'hotel de la vila universitària a mig camí de la estació de tren de Bellaterra envoltat de grans arbres, un lloc tranquil i desconegut que també pertany al Campus. El taller de treball dels investigadors està a la planta baixa de la caseta, un indret

■
**Un grup
d'arqueòlegs
forenses
de la UAB han
estat
els encarregats
de treure
les restes**

■
**“Ara mateix
el treball més
important
és realitzar
la identificació
dels morts”**

inquietant on es pot admirar la fantàstica imatge formada per totes les restes dels cadàvers separats i disposats en diverses taules; i en cadascuna els arqueòlegs manipulen petits trossos de l'esquelet i treballen per tornar-los a unir. Un treball que no existiria de no ser per la insensibilitat de totes les guerres i les seves fastigoses conseqüències.

Camila, una noia d'ulls inquiets. Antropòloga i arqueòloga per la UAB, ens diu: “Ara mateix el treball més important, després de realitzar la separació dels ossos de cadascú dels onze cadàvers, és realitzar la identificació dels morts. Ho farem a partir de l'ADN i la informació que hem rebut del Govern, las *quintas*, que són els informes mèdics de l'època. Tot aquest material ens resulta molt útil per reconèixer els cadàvers i realitzar la seva identificació final, imprescindible

*Foto d'excavació
Grup
Arqueologia
Forense (UAB).*

ble per donar per finalitzada la investigació”. A propòsit de la identificació dels cossos Camila indica: “Això pot durar uns quants mesos però tenim el material necessari per aconseguir-ho” termina de dir Camila abans d'acostar-se a la taula de treball on hi ha Dawniee Steadman i Aimee Huart, dues especialistes dels Estats Units vingudes especialment per ajudar en tasques d'identificació.

Procés final de l'excavació

A la Guerra Civil, algunes zones del sud d'Espanya van ser conquerides amb l'ajuda de tropes feixistes italianes i el seu material bèl·lic. Prova d'això són els casquets de bala que es van trobar a les fosses de Màlaga. Un d'ells sembla que pertany a una arma automàtica, l'altre a un rifle. No es pot afirmar amb seguretat la procedència d'aquestes bales, però una primera hipòtesi senyala com a possible

font de subministrament d'aquest material la Itàlia feixista.

“Aquest crani està foradat. Potdeu veure el forat i les esquerdes provocades per l'impacte de bala”. Mentre parla, Maria Inés continua reconstruint les peces del crani, un treball laboriós però que ella fa amb un somriure als llavis propi d'una dona que realitza la seva tasca amb satisfacció.

Quan s'hagi acabat la feina d'identificació, els cossos tornaran a Villanueva del Rosario. L'Ajuntament els té preparat un lloc especial al cementiri del poble on podran ser enterrats dignament i les famílies podran retre'ls-hi l'homenatge que mereixen. 70 anys després, l'oblit no s'ha empassat la memòria i es torna a rescatar el valor i la dignitat d'onze republicans que s'hi van deixar la vida per la nostra llibertat ■

**Samanta Borda
Eduardo A. Díaz**

Tancat per vacances

Amb el Nadal les cases s'omplen de persones que desitgen passar aquestes dates al costat dels seus. Mentre, a l'Autònoma, en canvi, tot queda desert. Els estudiants abandonen les residències que els serveixen de llar durant el curs i parteixen per gaudir de dues llargues setmanes a casa. Alumnes, professors, tècnics, bibliotecaris, netejadors,

administratius i, fins i tot, conserges i zeladors, tots, deixen el campus al desembre per no tornar fins l'any pròxim. L'aspecte que adquireix llavors l'Autònoma és excepcional. Una bellesa molt singular que sols pot gaudir-se durant dues setmanes a l'any.

Text i fotos: Eduardo A. Díaz i Samanta Borda

“Amb el gen **Fanconi**, l'esperança de vida és de 20 anys”

Un consorci de recerca on participa el Grup de Mutagènesi de la UAB dirigit pel doctor Jordi Surrallés ha fet un important avanç en l'estudi de l'anèmia de Fanconi. El descobriment ha permès descriure la funció i el ventall de possibles mutacions d'un gen que afecta el desenvolupament neuronal esquelètic i la predisposició al càncer.

Jordi Surrallés,
director del Grup Mutagènesi de la UAB-

Ens podria explicar en què consisteix l'anèmia de Fanconi?
Es tracta d'una anèmia que va ser descoberta l'any 1927 pel pediatra suís Guido Fanconi. La causa d'aquesta malaltia es deu a un mal funcionament de la medul·la. Es tracta d'un defecte produït per la mutació d'un gen: el gen Fanconi. La conseqüència principal és l'impediment de la reparació de les cèl·lules. A més, pot evolucionar cap a un tipus d'anèmia plàstica, és a dir, la persona afectada es troba sense cèl·lules a la sang degut a aquest defecte de no reparació de les cèl·lules. Aquelles cèl·lules que no moren poden provocar una certa predisposició al càncer.

Quanta gent pateix aquesta malaltia a nivell nacional i europeu?

A Espanya hi ha un 3% de la població total afectada. A Europa la malaltia arriba a 21 milions de individus.

Ha parlat d'aquells pacients que pateixen una mutació a aquest gen Fanconi. Existeix cap anàlisi que afirmi de la predisposició a desenvolupar un càncer, en el cas de contar amb familiars afectats?

En el cas, per exemple, del càncer de mama hi ha un percentatge del 10% que estan causats per alteracions d'uns gens determinats. Una persona portadora d'aques-

Jordi Surrallés, al seu despatx.

tes alteracions presenta un risc elevat de desenvolupar un càncer. Com el gen causant és conegut, en aquests casos és tècnicament impossible saber si una persona és portadora o no d'aquesta alteració genètica. Altres tipus de càncers també mostren patrons d'agregació familiar encara que les causes genètiques no es coneixen ben bé avui dia.

A quin tipus de pacients afecta majoritàriament aquesta malaltia?

L'anèmia de Fanconi afecta principalment a pacients pediàtrics. Es calcula que, una vegada detectada la malaltia, les persones afectades tenen una esperança de vida d'uns quinze a vint anys.

Una malaltia rara

L'anèmia de Fanconi és una malaltia de les anomenades rares per la seva baixa incidència entre la població. No obstant, investigacions recents sobre aquesta malaltia l'associen amb d'altres responsables de la inestabilitat en els cromosomes, malformacions i càncer. Aquests estudis han identificat els gens la mutació dels quals dona lloc a aquesta cruel malaltia i han pogut dividir un paper per a les proteïnes que aquests codifiquen en la reparació del nostre DNA quan aquest és atacat per agents que el perjudiquen. Els avenços científics deixen una porta oberta en la lluita contra el càncer. Però mentre els científics tracten de comprendre les bases moleculars de la malaltia, els metges uneixen els seus esforços per tal de suavitzar els seus símptomes i millorar la qualitat i l'esperança de vida dels pacients.

Com s'ha desenvolupat aquest tipus d'investigació científica?

Des del Grup Mutagènesi, que dirigeixo juntament amb un consorci de tretze laboratoris i hospitals europeus i nord-americans, hem partit d'un tipus d'investigació bàsica, però amb una important translació a la investigació clínica. És a dir, el primer pas que donarem va ser el de conèixer quin era el gen mutat, quin gen no funcionava. A partir d'ací seleccionarem un embrió sa i compatible com a donant per a un transplantament. Això es coneix com a diagnòstic preimplantacional. Aquest tipus de treball permet a una parella tenir un fill i, a partir

de les cèl·lules concentrades en el cordó umbilical, curar al seu germà gran malalt.

Qui ha participat en el projecte científic sobre l'anèmia de Fanconi?

Uns tretze laboratoris europeus i nord-americans. En aquest sentit, és molt important col·laborar a nivell internacional en aquest tipus de malalties tan greus. Això ens permet obtenir uns resultats més eficients per tal d'arribar a uns fruits d'interès pràctic per als pacients.

Fins a quin punt és important aquest descobriment per al món de la ciència en general, i per als pacients en particular?

El descobriment del gen mutat és importantíssim en el sentit que ens permet fer un seguiment exhaustiu dels pares portadors que presenten un elevat risc de patir càncer. Dic que és elevat ja que es parla d'entre un 50 a un 80% de probabilitats. A més, apareix en edats molt primerenques. Com a conseqüència, ens trobem amb molts càncers del mateix tipus. Per això és fonamental aquest descobriment: ens permet fer una anàlisi genètica per detectar possibles portadors d'aquest gen.

Com responen els pacients al tractament?

Les persones afectades són molt sensibles als tractaments quimioteràpics. Presenten una difícil aplicació terapèutica degut a l'alteració defectuosa del gen.

Quan es va començar a realitzar aquest tipus d'investigacions?

A mitjans dels 80 es va descobrir el primer gen implicat. Quan vaig començar a investigar només hi havia quatre o cinc gens. Ara n'hi trobem tretze, tres dels quals estan associats a la predisposició del càncer.

Cap a on miren els estudis científics sobre l'anèmia de Fanconi?

Principalment, trobar tots els gens implicats. Per una altra banda, millorar els tractaments de trasplantaments. A més, des de fa tres anys treballem en el *Protocol de teràpia clínica*. Es tracta d'un projecte que té com a objectiu la creació d'una teràpia alternativa amb aquests pacients afectats que presenten un nivell molt baix de possibilitats de ser trasplantats. El percentatge de trobar un individu compatible és del 25%. Aquesta investigació forma part d'un projecte molt car (dos milions d'euros) i que té com a finalitat principal la caracterització de totes les persones a nivell nacional. Una vegada feta aquesta ca-

■
“Una parella pot tenir un fill i, a partir de les cèl·lules concentrades en el cordó umbilical, curar al seu germà gran malalt”

■
“És molt important col·laborar a nivell internacional en aquest tipus de malalties tan greus”

■
“Hi ha una certa incultura científica a nivell general. A Espanya, la gent opina sense saber d'allò que està opinant”

racterització es pretén recuperar tot el sistema a partir de les cèl·lules sanes.

A nivell legislatiu, Catalunya té competències específiques en la matèria? Hi ha alguna traba de caire legislatiu en les anàlisis científiques?

Des del punt de vista del trasplant, no hi ha cap limitació. En el cas de la selecció dels embrions ha estat i continua essent una discussió bioètica. No vull entrar en aquest terreny. Tot i que hem de considerar a aquells sectors conservadors

Surrallés dirigeix el Grup de Mutagènesi de la UAB.

de la societat, allò que és cert és que moltes famílies han de marxar a l'estranger (Xicago o Brussel·les) degut a la manca de finançament que hi ha al nostre país.

Quin és el paper del mitjans de comunicació en la divulgació dels descobriments científics?

Tots sabem que darrere dels mitjans de comunicació hi ha un ideari polític. En aquest sentit, es pot vendre la informació de moltes formes diferents. Els mitjans sovint parlen de “nens medicaments”, treient de context

Dedicat a la ciència

Jordi Surrallés Calonge neix el 13 de maig de 1967 a Barcelona. Va realitzar els seus estudis de Biologia en la Universitat Autònoma de Barcelona (1985-1990). Es va especialitzar a Itàlia, Bèlgica, Finlàndia i Austràlia. Posteriorment va fer un post doctorat a Hèlsinki i a Holanda durant dos anys. L'any 1998 comença la seva labor com a docent de la UAB en la titulació de Biotecnologia. Actualment treballa i dirigeix el Grup Mutagènesi i és membre de la pàgina web www.redfanconi.org.

moltes coses. Hi ha una certa incultura científica a nivell general. A Espanya, la gent opina sense saber d'allò que està opinant.

Per acabar, ens podria fer una mica de prospectiva?

Treballem cap al futur en base a tres aspectes: a mig termini la caracterització de tots els pacients a Espanya. Estem parlant com a màxim de dos anys. Junta-ment amb l'ajuda econòmica de *Genoma Espanya*, aquesta tasca ens permetrà fer un diagnòstic preimplantacional. A llarg ter-

mini, trobar la funció de tots els gens es tracta d'un treball molt complex. I, per últim, col·laborar amb la resta de col·legues (www.redfanconi.org) per tal de millorar el diagnòstic i el trasplantament d'òrgans. És a dir, crear un protocol de teràpia gènica per a curar als pacients. Sobre aque sts tres aspectes dediquem tot el nostre esforç... Tenim moltes esperances de que això funcioni ■

Danuta-Assia Othman

La vaga dels PNN de la UAB

Durant els anys dels quals parla aquest article la burgesia espanyola havia entrat en crisi. Nombroses vagues demostren com la insatisfacció va en augment i ningú no pot predir quan s'aturarà. És el 1973, l'almirall Carrero Blanco vola, literalment, pels aires. Les mesures del govern dictatorial i repressiu d'Arias Navarro no fan més que agreujar la revolta social que, després de la mort del general Franco, té un dels seus punts àlgids a Bellaterra, l'any 1976.

L'any 1968 resultà decisiu en la cohesió dels moviments socials a tot el món: Estats Units, Gran Bretanya, Alemanya (on es va atemptar contra la vida del líder estudiantil Rudi Dutschke), Itàlia, etc. A França, estudiants i treballadors cooperaven per ocupar fàbriques i universitats, i mitjançant l'ús de barricades forçaren canvis al sistema, com ara l'augment del salari mínim en un 33%. A l'Estat espanyol la situació no era millor: l'ensenyament estava centralitzat i jerarquitzat.

El professor Enric Marín-Otto, aleshores alumne de periodisme, explica que "l'Autònoma de Barcelona i l'Autònoma de Madrid neixen al 68 amb una voluntat clara de renovació, podem dir que són filles de l'època i

de la cultura política". A la UAB hi havia molt pocs funcionaris. Helena Estalella, professora de Geografia i degana de la Facultat de Filosofia i Lletres, afirma: "La Universitat Autònoma era una universitat vermella, molt progressista".

Un sistema injust

Les oposicions es caracteritzaven per un marcat centralisme i es feien sempre a Madrid (deixant en desavantatge aquells que vivien fora), de manera que la gran majoria de catedràtics residien a la capital. La UAB se'n va desmarcar i el curs 73-74, com a mostra, només comptava amb quatre numeraris a la Facultat de Dret, tres a les d'Economia i Medicina i un a la de Ciències de la Informació.

Estudiants i professors eren conscients que vivien un temps excepcional. En el retall del diari Tele/Expres, una mostra de com s'havia de parlar de les reivindicacions en els diaris de l'època.

Com recorda Estalella, professora novícia en aquells anys, "eren temps excepcionals: es lluitava contra una dictadura que matava i assassinava. Les altres universitats eren una ruïna, eren franquistes".

Quan fa balanç de la lluita que ella i altres professors no numeraris dugueren a terme, declara que van fracassar en l'objectiu d'aconseguir un contracte com a treballadors ordinaris: "I vam acceptar la derrota, no podíem fer altra cosa. Però havíem guanyat la guerra grossa. Perquè no ser funcionaris no havia estat un objectiu en sí mateix, sinó la manera d'aconseguir una altra Universitat".

"L'esquema universitari espanyol era un esquema molt jeràrquic i funcional, una

mena de còpia dolenta del sistema francès —explica Enric Marin-Otto—. Aleshores, en el creixement accelerat que vivia la universitat es van haver de contractar professors, amb una via diferent que la del sistema d'oposicions generals, cosa que va fer que la universitat tingués un cos de professors ampli que havien accedit els darrers anys, normalment amb cultura política d'esquerres, fortament antifranquista, i, per tant, es donaven les condicions socials, econòmiques i polítiques per a que hi hagués un moviment fort”.

La universitat amb els PNN

A Barcelona sorgeixen diverses vagues, com la de la Hispano-Olivetti i la de la SEAT. Cap al febrer del 1976 s'incrementen les

Declaració de Bellaterra

- 1.** La Universitat és un reflex de la societat en el nivell de les seves funcions específiques.
- 2.** La Universitat ha de ser un organisme lliure, públic i popular; amb autogestió interna sotmesa a control per part de la societat.
- 3.** La Universitat del Estat espanyol serà estructurada sobre la base del caràcter plurinacional d'aquets territoris.
- 4.** La Universitat comprèn tot els aspectes del saber de la societat. Al progrés en el saber correspon la funció investigadora.

lluites al món de l'ensenyament, protagonitzades pels Professors No Numeraris (PNN). Aquest cos docent havia sorgit durant l'expansió de la Universitat, a la dècada dels 70, pressionant el vell cos del funcionariat del franquisme que es va veure de sobte envoltat per la creixent massa d'aquests joves professors adjunts.

Amb un major pes de la càrrega docent, baix nivell salarial i sotmesos a l'antiga jerarquia departamental dels catedràtics, els PNN van ser els protagonistes d'un singular cicle de lluites per la seva homologació laboral. Els anys convulsos i la successió de vagues de PNN i estudiants va permetre que la immensa majoria d'aquest sector docent entrés al cos de funcionaris amb la categoria de professors titulars.

El cas atípic de la UAB

La Universitat Autònoma de Barcelona es va diferenciar de la tònica general i va introduir canvis rellevants en l'espectre universitari.

Ja hem dit que va intentar prescindir de l'antic professor-numerari (funcionariat) i substituir les oposicions de trasllat per la figura del professor contractat, el qual accedia a la UAB mitjançant un contracte segons els seus mèrits. Això va permetre integrar-hi professors que difícilment haguessin pogut superar la barrera de les oposicions oficials per la seva discrepància política.

D'altra banda, un altre canvi significatiu fou el pas de les lliçons magistrals d'un catedràtic a una aula de cent (o més)

■ **Els PNN van ser els protagonistes d'un singular cicle de lluites per la seva homologació laboral**

■ **Les classes (...) esdevenien marcs propicis per iniciar als alumnes en la cultura prohibida pel franquisme**

estudiants, cap a l'ensenyament en grups més reduïts a mans de PNN, disposats a impartir la mateixa classe a tres grups diferents i en diferents torns.

La UAB també va optar per un sistema d'avaluació continuada en lloc de l'examen final típic de les antigues universitats, tot i que el desbordat número d'estudiants va fer trontollar amb el temps aquesta mesura.

El Pla d'estudis també es va reformar segons el model anglosaxó, incloent un cert número d'assignatures troncal juntament amb d'altres optatives, mentre que abans els plans eren totalment rígids i iguals en tot l'estat. I, com a punt final, si fins aleshores els claustres es formaven només de tots els catedràtics i els professors adjunts només hi podien assistir en cas de substitució, a l'Autònoma es van establir claustres democràtics formats

per professors electes de tots els nivells i estudiants.

Els anys convulsos

A finals dels 60 i principis dels 70, la lluita per la conquesta de la llibertat es generalitza. Hi va haver un fort increment d'estudiants universitaris durant aquells anys: si al 1950 hi havia 7.000 universitaris a l'Estat espanyol; l'any 1975, havien arribat fins a 54.000. D'altra banda, es va agreujar considerablement el problema del professorat, ja que hi havia molt pocs catedràtics i els 20.000 professors no numeraris estaven molt conscienciats políticament.

Els anys 1968-75 van ser especialment tensos a tot l'estat i, sobretot, a Barcelona. La rebel·lió estudiantil a la Universitat, la conflictivitat laboral i la lluita per la '*Llibertat, Amnistia, Estatut d'Autonomia*' van

Entre assemblees i vagues, també es desenvolupava la vida universitària marcada per la consciència política. L'amistat i la innovació van marcar també l'esperit de l'època.

ser el tèrbol paisatge de fons. El jove PNN van ser un dels sectors més actius de la lluita antifranquista. Per la seva edat, la seva precarietat laboral i la seva mentalitat, sintonitzaven fàcilment amb l'alumnat, també molt radicalitzat.

Les classes, sobretot en matèries humanístiques, esdevenien marcs propicis per iniciar als alumnes en la cultura prohibida pel franquisme. Les activitats acadèmiques esdevenien activitats polítiques: la lectura de poemes de Miguel Hernández, la lliçó sobre la Guerra Civil, les diapositives del *Guernica*, els fragments de textos de Marx... enllaçaven amb els debats, les assemblees i les contínues manifestacions. En aquest context varen ser molt significatius els concerts de la nova cançó catalana que van protagonitzar Raimon i Lluís Llach a la UAB.

La Declaració de Bellaterra

El 1976 es va aprovar a la UAB la Declaració de Bellaterra: declaració de principis i objectius per a una Universitat Autònoma amb un govern democràtic, on es demana un canvi democràtic a la Universitat.

La declaració va ser conseqüència d'un llarg procés en què van participar molts professors, fonamentalment socialistes i comunistes. "Uns feien l'esborrany de la Declaració i els altres preparaven els papers de l'estatut del professor contractat", explica Helena Estalella. "Jo estava en aquesta segona. I anàvem avançant i presentant els resultats a l'Assemblea, un procés assembleari pur i dur".

El 15 de març de l'any anterior s'havia reunit el Claustre i es van aprovar diverses propostes, entre elles un Manifest titulat *Per una societat nova en una societat*

democràtica, presentat per 28 professors. El Manifest de Bellaterra i la posterior Declaració van suposar un punt d'inflexió en la lluita per una universitat científica, catalana i democràtica en la dura transició del franquisme a la democràcia.

La Declaració de Bellaterra, segons expressa Enric Marín-Otto: "És el que va forjar la identitat i la personalitat política de Bellaterra. Després, els futurs estatuts de Bellaterra han estat vinculats d'una manera o altre a la Declaració. És com si formés part de l'ADN d'aquesta universitat".

Aquell mateix any, Lluís Llach actuà el 7 de maig en un concert multitudinari al campus de Bellaterra. Deia que "tant als treballadors com a l'Estat els importava només el nombre d'aprovats i no el que la gent aprenia". Llach ja era un símbol de la resistència i

La nova cançó catalana estava representada per Raimon i Lluís Llach (foto), els dos van fer emotives actuacions en Bellaterra el 76.

de la nova cançó catalana. Més que un simple acte musical, el concert va esdevenir un acte massiu d'identitat patriòtica.

Joan Estruch Tobella, ara catedràtic, va viure la consolidació del nou sistema: "Després d'haver aconseguit l'estabilitat professional, la promoció del 77 va transformar la seva dinàmica de lluita en pressió reivindicativa". El professor conclou: "Va ser un moviment generalitzat, els agregats, exPNN, van entrar a conviure amb altres sectors, ara ja en peu d'igualtat funcional: agregats provinents de les oposicions lliures, catedràtics, interins". El resultat: un model universitari més reivindicatiu i adient als temps que corren ■

**Marina Meseguer
Andrea Ruiz
Elena Martín
Alberto Noriega**

La vida d'un estudiant és com un got: per cada dia i per cada any que transcorre es buida el seu contingut. L'aventura d'un 'erasmus' és el mateix, però amb més intensitat: el got s'esgota en sis mesos o en un any. Aquest és el motiu pel qual es veuen obligats a assaborir i gaudir cada minut de la seva estància. 'Erasmus' no és una beca amb la qual arriben únicament per estudiar, sinó també per sentir la jove essència de la ciutat, o conèixer noves persones i estils de vida.

‘Erasmus’: un got que s'esgota

Despunta el dia a la Vila Universitària i comprovo des del llit que el meu company d'habitació, en Thiago, estudiant de Direcció Hotelera, ha tornat a passar la nit fora. Sembla que per alguns *erasmus* hi ha coses més importants que estudiar i aquest jove portuguès de 23 anys ho fa palès. Reflexiono amb certa curiositat perquè, en comparació amb Mariana, Thiago té poca fluïdesa en la parla. Mariana és una noia portuguesa de 19 anys, esbojarrada, molt sociable, i a qui li agrada viatjar molt. “Aquí estic de passada, per conèixer una nova ciutat. Però on m'agradaria assentar-me, i de fet ho faré l'any que ve, és a Brasil”, em comenta il·lusionada. Li encanta parlar de

temes transcendents com l'amor i les relacions amb les persones, i a mi m'agrada escoltar-la i veure com mou el cos quan balla. Cada cop que ens veiem, m'ensenya un nou moviment que ha après a les classes de *capoeira* del SAF.

Al migdia

Mentre jo menjo i Thiago esmorza, em fa cinc cèntims de la festa d'ahir. “Vaig conèixer una altra noia. Espanya m'agrada molt”, comenta amb un estrany accent. Després em confessa que surt a beure quatre cops a la setmana. “Dimecres, és festa *erasmus*; dijous, és festa universitària; i divendres i dissabtes, s'ha de sortir perquè hi ha gresca”, diu amb un somriure als llavis. El got de

Les italianes també van gaudir de la Festa Major de la UAB.

Thiago també s'esgota, però no en desaprofita ni una gota.

A mida que passen els dies veig que aquests estudiants de fora tenen moltes formes diferents d'entendre l'experiència *Erasmus*. Justina és una jove polonesa de 21 anys que viu combinant els estudis d'Economia, el gimnàs, l'aprenentatge de l'idioma i, com no, la vida nocturna pròpia dels universitaris. Assaboreja cada glop de la seva vivència *Erasmus*.

Saluda amb decisió i em confessa: “Cada dia parlo dues hores amb les meves companyes de pis”. Descriuria aquesta noia com a nerviosa, simpàtica i sociable per a qui l'idioma no suposa un greu problema, tot el contrari, és

una gran xerradora. Quan la vaig conèixer, el meu company d'habitatció la va fer dormir al pis perquè no tenia on passar la nit. Ara, ja és una vilatana més.

A la nit

Passejant per la Vila, veig grups de joves conversant envoltats d'un núvol de fum. Llavors recordo allò què em va dir en Thiago: "A les universitats espanyoles hi ha més presència de haixís que a Portugal. La gent fuma més quantitat, i més descaradament. Pel contrari, a Portugal es beu més".

I és que els estudiants europeus no ho veuen tot perfecte. Hi ha *erasmus*, que prefereixen romandre a l'anonimat, que denuncien la manca de cursos gratuïts en castellà, quan sí que n'hi ha en català. "Per a nosaltres és més pràctic aprendre castellà perquè és una llengua internacional", argumenten.

Continuava el meu passeig nocturn a la Vila quan vaig distingir tres noies amb un gran gos. Quedarà a la meva memòria aquesta jornada en la qual tres italianes, estudiants de Veterinària, varen estar cuidant el gos abandonat i perdut fins les cinc de la matinada. Quina devoció! Aquestes tres milaneses, Tina, Roberta i Eleonora, no es coneixien abans d'arribar a Catalunya i ara s'han tornat inseparables. "Els nostres companys de classe no parlaven amb nosaltres", denunciaven a principi de curs.

Una de les tres italianes, Eleonora, no li agrada tant sortir i prefereix quedar-se a casa veient pel·lícules o xerrant. Una d'aquestes nit de tertúlia, em va confessar que trobava a faltar un lloc on anar a missa els diumenges. Per sort, a Bellaterra ha trobat un lloc. Si hi ha una cosa que em va sorprendre respecte a la diferència del sistema acadèmic italià, va

A final d'any aquests erasmus marxaran amb la maleta plena d'experiències.

ser el que em va comentar Tina: "Un dels motius principals pels que vam decidir venir a Espanya, és perquè aquí les classes són molt més pràctiques, i pot ser beneficiós pel nostre futur doctorat. Considerem que Itàlia és bona per agafar una base teòrica, i Espanya per assumir la pràctica". Això em recorda la gran rialla de Thiago quan li vaig preguntar pels seus estudis. "No he vingut a estudiar. És més, m'estressa el fet que ens facin fer tants treballs pràctics".

Llavors podem comprendre que el got es pot consumir des de diferents punts de vista. El que és una avantatge per uns, és una càrrega afegida per altres. Al final de l'any el got estarà buit però l'any que ve es tornarà a omplir de nous *erasmus* amb noves experiències per viure ■

**Jordi Grados
Lara Jiménez
Raquel Andrés**

Canviar d'habitatge, independitzar-se i començar una vida de nou no sempre és fàcil. A l'Autònoma hi estudien milers de joves que vénen de tot arreu de Catalunya i de la resta d'Espanya, a més dels 'Erasmus'. El fet de sortir fora de casa implica aprendre a cuinar i a cuidar la seva alimentació i salut.

L'alimentació dels estudiants: **suspens**

¿Què mengen els estudiants que viuen sols? ¿Cuiden la seva alimentació? Doncs la veritat és que no molt. En Miguel, estudiant de Psicologia, comenta: “Jo per menjar faig pasta, molta pasta, o patates fregides, i de quan en quan demano una pizza”. També hi ha d'altres que surten de la *pizza*, però cauen en altres aliments equiparables: “Bàsicament menjo carn, arròs, pasta i embotits, tot i que recentment al meu pis hem descobert els sandvitxos, estan sent una revelació”, explica Jorge Torres, un logronyès afincat a la Vila i estudiant de Dret.

Altres, com Marta Sanz, estudiant de Química, reconeix que menja dels “*tupperwares* de la

mama” que li prepara quan torna a casa. I quan no tenen temps per dinar a casa, la solució és recórrer al bar de la facultat. Gran part dels alumnes entrevistats, reconeixen que hi van per necessitat, i que el tipus de menjar que ofereixen no els convenç. Els productes bàsics són els fregits, molta carn, poca verdura, poc peix i molta *pizza* i plats precuinats. A banda d'això, es queixen també dels preus. Catherine, que treballa al restaurant CAU de la Vila, explica que tot el menjar que tenen al restaurant és fresc i molt variat, “on es pot escollir el que millor et va”. A més, afirma que els seus preus “s'estiren i s'emmotllen al pressupost dels estudiants”.

Els estudiants es veuen obligats a recórrer al menjar ràpid i als entrepans per la falta de temps.

Parlen els experts

Vicente Mateo, especialista en educació física i medicina del SAF (Servei d'Activitat Física) i cap de la Unitat de Medicina Esportiva, ens comenta que a la seva consulta acudeixen molts joves que tot i que fan algun esport no mengen bé, fet que pot portar a futures malalties i a patir algun tipus de càncer, com el de còlon, tot i que no està demostrat al 100%.

“Als estudiants els recomanaria el mateix que als no estudiants, una alimentació sana, completa i equilibrada, i això passa per fer cinc menjars diaris: desdèjuni, esmorzar, dinar, berenar i sopar. Potenciant el desdèjuni, que hauria d'aportar un percen-

■
**S'ha d'intentar
caminar, evitant
el transport
públic i els
ascensors**

■
**És preferible
deixar el cafè
de banda
i descansar
més i millor
per poder rendir**

tatge elevat de les calories de tot el dia (30-35%), i veig que això no és una pràctica molt habitual, es tendeix a desdejunar un cafè amb llet o simplement a obviar el desdèjuni per les presses, i sortir corrents de casa -comenta i afegeix el metge- també recomano que es segueixin les practiques alimentàries que incloguin lactis, fruita, llegums, cereals, carn, peix, ous, evitant determinats aliments que no són apropiats pel seu alt contingut en greixos i calories, poc saludables com les pastes industrials, begudes ensucrades o dolços". Per altra banda, recomana augmentar el consum de fruita, fomentant el consum del típic entrepà, de contingut més saludable, que substitueixi el berenar de pastes industrials.

Tot això, combinat amb una mica d'esport, com a mínim tres

*Cada cop
més s'abusa
de les pastes
industrials i els
dolços en lloc
del menjar sa.*

cops per setmana i en cas que no es pugui de cap manera, s'ha d'intentar caminar, evitant el transport públic i els ascensors.

El SAF, una opció sana a l'abast de tothom

Els estudiants tenen fama de sedentaris, ja que sempre estan asseguts *estudiant*. Però aquesta fama és bastant certa, la major part dels alumnes donen com a resposta un no contundent quan se'ls pregunta si fan esport, a més d'afegir que és per "falta de temps i ganes".

Sempre és bo treure temps d'on sigui per fer una mica d'esport, ¿com es pot aconseguir? És fàcil, anant al SAF, que el tenim al costat. Jacobo Yeste, especialista del centre, ha donat dades sobre quin és l'ús que fem de les instal·lacions esportives: "Hi ha molts alumnes que fan

activitat competitiva, aquest any aproximadament són 4.000, també hi ha alumnes que venen a fer activitat física més lúdica. Hi ha activitat d'ús lliure, com agafar les pistes de tennis i bàsquet pel seu compte i també tenim una àmplia oferta d'activitats dirigides". "Actualment —comenta— tenim uns 6.500 socis i segons hem comprovat el que més es fa servir és l'ús lliure de la piscina, les instal·lacions i la sala de fitness".

Tant Jacobo Yeste com Vicente Mateo recomanen fer una mica d'esport en època d'exàmens, ja que ajuda a relaxar-se i desconnectar dels estudis. A més, és preferible deixar el cafè de banda i descansar més i millor per poder rendir, en lloc de sobreexforçar el nostre cos ■

Raquel Gómez

Ara que les ventades gelades conviden a quedar-se a casa i practicar activitats pausades com estudiar o recordar, aprofitem per fer memòria d'aquelles i aquells que surten encara que plogui o nevi.

MARCEL AISSLINGER

Del local R-116 fins al massís del **Rwenzori**

El Centre Alpí Universitari (CAU) va néixer l'any 2002 de la mà d'un grup d'estudiants de Biologia de la UAB atrets per la muntanya i la natura. L'acta fundacional es va signar en el cim més alt de l'Atlas marroquí: El Toubkal. "Al principi ens reuníem al bar o a casa d'algú, després de pocs mesos vam aconseguir el local R-116 a l'edifici d'Estudiants i ara ja tenim la nostra web pròpia: www.clubalpi.com", comenta la presidenta del centre Cristina Roquet.

El CAU és un lloc de trobada, d'intercanvi d'idees i d'experièn-

cies on es volen fomentar totes les activitats relacionades amb el muntanyisme i la cultura de la natura. Algunes d'elles són l'alpinisme, l'excursionisme, l'escalada i el caiac de mar, però el centre està obert a qualsevol proposta. Les activitats exòtiques també hi tenen cabuda. Alguns dels seus socis han realitzat expedicions al Pedraforca i al Canigó i també a Bolívia, Polònia, i a la Índia. També cal destacar, en el terreny exòtic, un parell de sortides a Montserrat amb estudiants estrangers i l'expedició al massís del Rwenzori (Uganda) l'estiu del 2006.

Després d'una expedició l'esforç es veu recompensat per la vista que ofereix ser al cim de la muntanya.

La diversitat universitària es fa present en el CAU. Als colors de la UPC, la UAB, la UB i la UdLl s'hi ha afegit el de les banderes índia, francesa, peruana, colombiana, polonesa, alemanya i austríaca al llarg d'aquests anys. El Centre Alpí Universitari també brinda assessorament, suport logístic i econòmic per a la pràctica de diferents especialitats. Així doncs, aquelles persones que en són socis disposen de material com revistes, llibres, mapes i enregistraments que pertanyen al Club ■

Guillem Duarte i Riba

■
Mireia Galí
Coordinadora de l'IWP

La benvinguda a tots els internacionals

En aquest nou any acadèmic 2007-08 la Universitat Autònoma de Barcelona compta per primera vegada entre els seus serveis amb l'International Welcome Point (IWP). És un espai de benvinguda, amb grans lletres verdes a l'exterior. El resultat d'aquesta innovadora proposta "ha estat tot un èxit i s'ha atès un 40% més d'estudiants respecte l'any passat", assegura Mireia Galí, la coordinadora del centre.

Mireia Galí dirigeix aquest centre d'acollida a "tots els internacionals que entren i passen per la UAB". L'encarregada comenta efusivament tots els serveis que ofereix als que han triat la nostra Universitat per continuar la seva formació, entre els quals cal destacar: l'orientació per trobar un allotjament, cobertura mèdica i els permisos de residència, que, segons la coordinadora, "és el que més costa". Per realitzar aquesta tasca cal una ment desperta i amb ganes de conèixer gent d'altres països així com reunir forces

per orientar a qui ho necessiti, i per tant, ens trobem davant el perfil adient.

La complexitat d'aquesta feina s'aguditza amb els idiomes. Però la direcció de l'IWP no sembla preocupar-se i s'enorgulleix. Tot el seu equip parla anglès i compta amb personal que domina el francès, l'italià, l'alemany, el portuguès o l'àrab. No obstant, Mireia Galí se sobresalta, eleva el seu to de veu i es lamenta: "Els xinesos encara se'ns escapen".

Representació mundial

Davant la qüestió de la procedència d'alumnes estrangers, la coordinadora del centre no dissimula la seva seguretat i amb ment calculadora i sense haver de consultar dades més precises afirma rotundament que "els estudiants llatinoamericans són el grup més nombrós d'alumnes que trien la UAB per continuar els seus estudis". El càrrec que ella ocupa ha fet que hagi passat per les situacions més diverses. El seu to distès i

*Mireia Galí,
a les portes
de l'IWP.*

jovial, mantingut durant tota la xerrada, s'accentua amb dosis de tendresa quan recorda el cas de dos estudiants asiàtics que es van presentar a la plaça Cívica amb dues maletes cada un i sense cap tipus d'allotjament i amb moneda del seu país, que aquí no es pot canviar als bancs. "Entre el departament, la facultat, la Vila, Rectorat i l'IWP ho vam poder solucionar", diu Galí amb tranquil·litat.

Tal vegada la seva professionalitat, les ganes de fer una bona feina o simplement la barreja d'ambdues coses junt amb la seva forma de veure la vida fan possible que pugui afrontar aquest tipus de casos satisfactòriament.

Mireia Galí ens acomiada des de la porta abans de seguir atenent en un matí molt tranquil, en comparació al tràfec de l'anterior setmana. I és que en aquests moments ja treballen per donar la benvinguda al professorat i a l'alumnat de l'any que ve ■

Daniel Ocasar González

Postgrau UAB 07/08 l'encertaràs!

Més de 500 màsters, diplomatures de postgrau, cursos
i doctorats per fer un pas endavant en el teu futur professional.
Més de 500 opcions per encertar.

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Consulta el nou catàleg on-line:

www.uab.cat/postgrau